

4. Stoyka O. Y. Higher education of USA and Ukraine: different and common risk. Naukoviy visnik Uzhorodzkogo universytetu. seria: «Pedagogica. sotsialna robota». [Scientific letter of the Uzhhorod university. Series: "Pedagogy. Social work"], 2017. No. 1, 283 p.

Ключник Руслан Максимович,
кандидат політичних наук,
доцент Університету імені Альфреда Нобеля

ІНТЕРНЕТ І ПРОТЕСТИ: ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЗАРУБІЖНИХ ПОЛІТОЛОГІВ

Сучасні англomовні дослідники небезпідставно наголошують на небезпеці «автоматизації» політичного життя у віртуальному просторі. Так, у 2016 р. у журналі «International Journal of Communication» опубліковано статтю С. Вуллі та Ф. Говарда, у якій зазначалося, зокрема, що «комп'ютеризована пропаганда стає одним з найвпливовіших чинників інновацій у комп'ютерних науках та інженерії. Створення ефективних шляхів розуміння інноваційних мереж розробки ботів і акумуляція знань про політизовані алгоритмічні системи є важливими для збереження цінності соціальних медіа для суспільства» [1, с. 4886]. У даному контексті (для порівняння) цікавою є думка громадян Республіки Білорусь: 49,9% громадян вважають, що необхідно обмежувати доступ до сайтів опозиції [2, с. 84]. Відтак, громадяни готові пожертвувати свободою слова заради безпеки. Але чи гарантує такий контроль безпеку? Вона залишається примарною, втім, порушення прав людини, у тому числі на свободу слова, є цілком реальними.

Соціальні мережі, таким чином, виникають як ресурси, які можуть створювати різні види «collective experiences» (соціального досвіду), який є необхідним для успішного формування протестних рухів. Молоді люди, що виростили разом з цифровими медіа, надають перевагу «новим формам громадянської участі» [3].

На думку російського політолога В. Петухова, причиною зростання неінституційних форм участі молодих людей є властива їм гостра реакція на несправедливість та несвободу, якими насичене російське суспільство. Особливо коли можливості відстоювати свої права і інтереси через легальні інститути стає все менше, а політична журналістика є надто ангажованою. У Росії спостерігається дедалі глибший розрив між громадськістю та державною бюрократією та формальними інститутами з їх ієрархією та обмеженою громадською участю [4, с. 61]. Популярність відеоблогу опозиціонера О. Навального, відстороненого від участі у виборах, і навіть його імпровізоване привітання з Новим 2018 роком є свідченням цьому.

Онлайн-дискурс протестних «груп» і «зустрічей» у соціальних мережах значною мірою набуває функції штабів з організації протесту. Незважаючи на широкі можливості Інтернету, активісти соціальних мереж залучають і традиційні способи поширення інформації про протестні акції. При цьому, технологічність політичного протесту посилюється використанням символів, музики, пісень, гасел, міфів і т. д. [5, с. 9]. Тобто триває ритуалізація політики.

Згідно з останніми дослідженнями, молоді громадяни Чилі не проявляють сильного інтересу до традиційної політики, і це знаходить вияв у їх низькій явці на вибори. Це при тому, що після відставки А. Піночета минуло вже три десятиліття. У той же час вони активно використовують соціальні медіа для організації протестних акцій. Вже давно існує припущення щодо позитивної кореляції між використанням «Фейсбуку» та протестною поведінкою: користувачі частіше відвідують колективні акції, є більш обізнаними з поточною інформацією, здатні оперативно обмінюватися нею та формувати власну позицію стосовно соціально-політичних питань, а також конструювати спільну ідентичність. Чилійські вчені доходять цікавого висновку: «Фейсбук» посилює протестні настрої тих молодих людей, які використовують соціальну мережу для отримання новин та соціалізації з однолітками, але не тих, хто використовує її для вираження власної думки [6, с. 310]. «Люди виглядають з вікон, сперечаються за філіжанкою кави, створюючи чи знищуючи репутацію

знайомих. Інтернет – це найбільша мережа поєднаних містечок, яка коли-небудь існувала», – таку думку знаходимо у польських авторів [7, с. 70]. Дійсно, віртуальний простір зближує людей, але це має й конфліктогенний потенціал: ми сперечаємося з тими, з ким раніше не могли навіть познайомитися.

Цікавим є приклад Венесуели, де з січня 2019 р. триває системна політична криза. Протести охопили всю країну, і на початку березня 2019 р. значна частина Венесуели, у тому числі столиця, м. Каракас, залишилася без електропостачання. Чинний президент Н. Мадуро та самопроголошений (і підтриманий Заходом) президент Х. Гуайдо влаштували суперечку в «Твіттері». Н. Мадуро писав: «Я повністю підтримую співробітників Національної системи електропостачання, які напружено працюють над відновленням подачі електроенергії. Я захоплююсь народом Венесуели, який чинить опір новій атаці ворогів Батьківщини. Ми переможемо». Його опонент Х. Гуайдо відповів: «Саботаж полягає в корупції, у неможливості провести вибори, у блокуванні ввезення продуктів харчування та ліків до країни. Весь саботаж проводиться узурпатором, а страждає від цього народ Венесуели» [8].

Відомо, що терористичні угруповання можуть користуватись соціальними мережами для координації власної діяльності. Соціальні мережі також можуть бути використані й для поширення дезінформації. Разом із тим соціальні Інтернет-мережі можуть бути використані для запобігання злочинності та проведення аналітичних кримінологічних досліджень. У відкритій доповіді американського аналітичного центру RAND (Research and Development) зазначено, що аналіз соціальних мереж має великий потенціал використання в інформаційних операціях американськими військовими, оскільки дає змогу дослідити ставлення, світогляд та спілкування широкого кола осіб. Наприклад, контент-аналіз може бути використаний для пошуку осіб у процесі радикалізації, оцінити ступінь підтримки екстремістських поглядів у певній групі. Геокодовані пости можуть доповнити аналіз та допомогти оцінити географію поширення певних груп чи ідей [9, с. 239].

Отже, можна зробити висновок, що формування та протікання політичного протесту як форми участі громадян у політиці тісно пов'язане із засобами масової комунікації. Частково посилення інтернет-активності пов'язане з тим, що традиційні канали комунікації або не працюють, або свідомо перекриваються політичною елітою. Засоби масової комунікації здатні інтенсифікувати перебіг політичного протесту, що було продемонстровано нами на конкретних прикладах.

Бібліографічні посилання:

1. Woolley S.C. Political Communication, Computational Propaganda, and Autonomous Agents / S.C. Woolley, Ph.N. Howard // International Journal of Communication. 2016. Vol. 10. P. 4882–4890.
2. Левчук Н.Н. Концептуализация сетевого влияния в системе массовых коммуникаций / Н.Н. Левчук // Веснік Брэсцкага ўніверсітэта. Серыя 1. Філасофія. Паліталогія. Сацыялогія. 2017. № 1. С. 81-85.
3. Bennett W. L. Changing citizenship in the digital age / W. L. Bennett (Ed.) Civic life online: Learning how digital media can engage youth. Cambridge.: The MIT Press, 2008. P. 1-28.
4. Петухов В.В. Поколение «нулевых»: социальные настроения, идеологические установки и политическое участие / В.В. Петухов // Полис. Политические исследования. 2012. № 4. С. 56-62.
5. Травлос Т.С. Феномен протесту в політичному процесі сучасної України: автореф. дис... к. політ. наук: 23.00.02. / Південноукраїнський національний педагогічний університеті імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2015. 18 с.
6. Valenzuela S. The Social Media Basis of Youth Protest Behavior: The Case of Chile / S. Valenzuela, A. Arriagada, A. Scherman // Journal of Communication. 2012. Vol. 62. P. 299-314.
7. Ceglińska A. Wpływ kampanii politycznej w mediach społecznościowych na zachowania wyborcze młodych Polaków / A. Ceglińska, K. Kopeć-Ziemczyk // Studia Medioznawcze. 2016. 1 (64). S. 57-70.

8. Мадуро и Гуайдо поспорили в Twitter из-за блэкаута / Корреспондент. – Режим доступа: <https://korrespondent.net/world/4073536-maduro-y-huaido-posporyly-v-Twitter-yz-za-blekauta>
9. Бугера О. Використання соціальних інтернет-мереж для запобігання злочинності / О. Бугера // Підприємництво, господарство і право. 2018. № 5. С. 238-241.

Kovalchuk Olena,

PhD, teacher of English

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

VALUES AS PREDICTORS OF SOCIAL RESPONSIBILITY AND ATTITUDE TOWARD LAW IN UKRAINIAN YOUTH

This research is aimed to define the role and the place of social responsibility phenomenon in the system of values. The concept of values by Shalom Schwartz was chosen for researching the social responsibility [3]. 60 Ukrainian students (N = 60; 11 males; 49 females) of Oles Honchar Dnipropetrovsk National University and Bila Tserkva Institute of Economics and Management took part in the research. Factor analysis identified six factors of social responsibility, i.e. civil consciousness (f1), law consciousness (f2), awareness of the results of one's actions (f3), moral consciousness (f4), altruism (f5) and general indicator (f6) [1, 2].

A standard multiple regression was performed between six factors of social responsibility as the dependent variables and nineteen values as independent variables. Results of multiple regression analyses defined conformity (beta = 0,601), benevolence (beta = 0,330), nature (beta = 0,233), resources (beta = -0,355) and humility (beta = -0,315) as the main values that predict f1 – civil consciousness. Three independent variables contributed significantly to prediction of f2 – law consciousness: conformity (beta = 0,539), security (beta = 0,234) with positive correlation and value resources (beta = -0,268) with negative correlation. Three values universalism (beta = 0,254), conformity (beta = 0,412) and power (beta = -0,264) predict f3 – awareness of the results of one's actions. Factor 4 (f4) – Moral consciousness is predicted by two values, i.e. security (beta = 0,502) and tolerance (beta = 0,271) that have positive correlations